

WIM VIJG, 1923-1990

DOOR FRANK VIJG

In de kern van zijn denken en doen is Wim Vijg eigenlijk zijn hele verdere leven de sociaal-democraat gebleven, zoals die aan het eind van de jaren veertig werd gevormd in de Arbeiders Jeugdcentrale (AJC).

Ook de jonge Wim was zich er tussen alle wereldverbeteraars binnen de socialistische beweging al sterk van bewust dat de wereld niet zo heel fraai in elkaar zit. Het ideaal van de socialistische heilstaat heeft in het denken van Vijg dan ook nooit een serieuze, laat staan een centrale plaats gekregen. Maar ondanks dat, of misschien wel juist daardoor, heeft hij steeds een absoluut geloof behouden in het belang van het tot stand brengen van maatschappelijke beweging, -verandering en -verbetering. Hij is daarom, letterlijk tot het eind, bereid gebleven aan de zogenaamde 'kleine zaken' te werken. De onvolprezen kleine stapjes van Den Uyl in de smalle marges van de sociaal-democratie.

In de praktijk werken en bouwen aan een maatschappij met een menselijke maat, met menselijke warmte en zoveel mogelijk gelijke rechten in een leefbare omgeving; de drijfveer voor ruim veertig jaar maatschappelijk actief zijn.

Wilhelm Anthonie Vijg werd op 24 april 1923 geboren in de Benthuiserstraat in Rotterdam. Later schreef hij dat hij de 'vlotte bevalling' waardoor hij ter wereld kwam, als het enige succes van zijn jeugd beschouwde.

Vijg dacht met een nooit verminderde afschuw terug aan zijn eerste achttien levensjaren, die hij doorbracht in het Kinderhuis van de Nederlands Hervormde Gemeente aan de Van Speykstraat. De leiding van het tehuis kamde met een harde, onpersoonlijke en vooral gelijke kam. Zo werden bijvoorbeeld alle jongens van het tehuis geplaatst op de ambachtsschool aan de Beukelsdijk, ongeacht individuele aanleg en interesses. Dat hij die school uiteindelijk gediplomeerd verliet, is Vijg altijd als een mirakel blijven beschouwen. Evenals het feit dat zijn ongeëvenaarde onhandigheid en technisch onvermogen de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij er niet van weerhield hem als plaatwerker aan te stellen.

Achteraf geeft dat gegeven wel een goed beeld van wat volledige werkgelegenheid inhield.

Wim Vijg trad in 1940 bij de RDM in dienst en zou er, met een onderbreking van drie jaar gedwongen gastarbeiderschap in Hamburg, tot 1954 blijven.

RDM-werknemer Wim Vijg werd als vanzelfsprekend lid van de Algemene Nederlandse Metaalbewerkerbond en trad al snel toe tot het onbezoldigd kader. Hij hield er de destijds eervolle uitnodiging aan over om de Centrale Kaderschool van het NVV te gaan volgen. Het diploma, dat hij in 1954 behaalde, schonk hem de kans de plaatwerkerij vaarwel te zeggen en vakbondsbestuurder te worden. In eerste instantie bij de Algemene Mijnwerkersbond in Limburg. Hij maakte er onder meer de afkondiging van het beruchte Bisschoppelijk Mandement zeer indringend mee, alsmede - in 1956 - de historische doorbraak in het 'donkere zuiden' van de door minister-president Drees geleide Partij van de Arbeid. In dat laatstgenoemde jaar keerde Wim Vijg terug naar 'zijn' Metaalbedrijfsbond.

Na een korte periode in Den Haag, werkte hij vanaf 1959 tien jaar lang als districtsbestuurder in Amsterdam. Het werd de rijkste en meest complete periode van zijn leven. Een bloeiend gezin, een zeer inspirerende stad waarin zich in ijlt tempo onmogelijk geachte maatschappelijke ontwikkelingen voltrokken en een werkend leven in en voor een (Vak-)beweging die het ene succes op het andere kon stapelen.

Sociaal-economische geschiedenis schreef Vijg met zijn rol in het zogenaamde ADM-accord. In mede door hem gevoerde onderhandelingen met de Amsterdamse Droogdok Maatschappij werd een loonsverhoging overeengekomen, die de landelijk vastgestelde grenzen ver overschreed. Het luidde uiteindelijk de afschaffing van de geleide loonpolitiek in.

Op 1 januari 1969 maakte Wim Vijg een overstap naar de vakcentrale NVV. Aanvankelijk lag zijn werkgebied in Noord-Holland, waar hij ook lid werd van de Provinciale Staten. Na een jaar verzocht het NVV hem echter het district Zuid-Holland/Zee-land te gaan leiden. Het bracht hem terug in Rotterdam, waarmee een cirkel met een omtrek van zestien jaar zich sloot.

De vakbeweging in de regio's Rijnmond en Drechtsteden heeft in de vijftien jaar, die op zijn terugkeer volgden, het stempel gedragen dat Wim Vijg daar zorgvuldig inbrandde.

Het heeft hem zeker niet louter hulde gebracht, maar Vijg heeft

onmiskkenbaar twee grote verdiensten gehad. In de eerste plaats wist hij binnen het FNV-district de onderling sterk verdeelde bonden steeds meer te overtuigen van het belang van samenwerking en eenheid binnen de FNV. Het resultaat werd niet in vage intentieverklaringen, maar vooral in de praktijk zichtbaar. Daarnaast heeft hij praktische inhoud gegeven aan het belang van een brede vakbeweging. Met directe belangenbehartiging van de leden als voorwaardelijke basis. Maar met evenveel aandacht voor invloedrijke vertegenwoordiging op plaatsen waar wordt gesproken en beslist over sociaal-economische aangelegenheden, over milieu, over ruimtelijke ordening, enzovoort. Zonder dat achttien Vijg de maatschappelijke betekenis van de vakbeweging te beperkt.

Voor Wim Vijg persoonlijk - en als zodanig is hij ook in de stad 'bekend' geworden - leidde dit tot talrijke vertegenwoordigingen in de meest uiteenlopende besturen, raden en commissies, waarbij zijn hart en dat van zijn activiteiten vooral in Rotterdam hebben gelegen.

Hij heeft zich er nooit voor hoeven opofferen. En speelde zijn eigen rol. Bij de Kamer van Koophandel, het Arbeidsbureau, de Anti-Discriminatieraad, de Rotterdamse Ontwikkelingsraad, Het Vrije Volk, Radio Rijnmond, de Provinciale Raad voor de Milieuhygiëne, de Erasmus Universiteit, de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening, de commissie Albeda, de commissie Montijn, enzovoort, enzovoort, enzovoort.

Opvallend was dat Vijg hierbij het belang van de media pas relatief laat ontdekte. Zijn aanvankelijke terughoudendheid werd overwonnen door de erkenning van de enorme invloed ervan. Nadat hij vooral de krant meer ging zien en gebruiken als een machtig instrument in zijn dagelijkse werk, raakte hij als vanzelfsprekend ook bestuurlijk betrokken. Bij Het Vrije Volk, waar hij jarenlang voorzitter van het curatorium was en later bij Radio Rijnmond. Uiteindelijk debuteerde hij op 61-jarige leeftijd ook nog in de uitvoering en schreef in vier jaar tijd 176 columns voor Het Vrije Volk. Hij wist dat ze goed waren en genoot daar zonder enige bescheidenheid van.

Nogmaals gezegd: op het optreden en de persoon van Wim Vijg kijkt zeker niet iedereen met onverdeeld genoegen terug. Unaniem waardering was er slechts op één punt: hij bleef altijd en overal zichzelf: zeker geen dogmaticus, hoewel hij altijd gestructureerd en vanuit een sterk historisch besef dacht. Veranderingsbewust, niet te verwarren met veranderingsbelust. Met een geslepen poli-

tiek instinct. Ook als de pure vakbondsbestuurder weinig geremd door traditionele tegenstellingen: 'een werkgever is iemand die zich gedraagt, zoals een werknemer zich zou gedragen als hij werkgever was'. Zeker geen aanhanger van de harde-actielijn. In feite weinig stakingsbereid. Duidelijkheid moest er zijn en als er moest worden gestreden was er geen hout zo dik of hij zaagde er planken van. Maar Vijg heeft altijd beseft dat een kogel vooral van betekenis is zolang deze zich nog in de loop van het geweer bevindt.

Verder onverbeterlijk cynisch, terwijl de warmte daarachter alleen werd herkend door degenen, die eerst het cynisme hadden weerstaan. Een scherp en relativerend gevoel voor humor, dat overigens ook niet aan iedereen was besteed. En tenslotte altijd schipperend tussen de twee uitersten in zijn persoonlijkheid: de rebel en de loyalist.

Wim Vijg stierf op 10 december 1990. Aan borstvlieskanker, veroorzaakt door het werken met asbest bij de RDM.

Hij was zich altijd al zeer bewust geweest van de dood en beschouwde die als een onmisbaar onderdeel van het leven. Bewust doodgaan is een kwestie van volwassenheid in de meest letterlijke zin van dat laatste woord, vond hij zelf. Die nuchtere kijk op de dood maakte overigens de pijn, die het afscheid van alles wat hem lief was veroorzaakte, zeker niet lichter.

Zeven maanden heeft hij er uiteindelijk voor gekregen. Hij koesterde zich aan de warmte van zijn kinderen, van zijn vrienden en liet de schijnbaar eindeloze reeks van ontroerende reacties als een warme douche over zich stromen.

De laatste buitenstaander met wie Wim Vijg sprak was partijgenoot Bram Peper. Hij bemande de ziekenhuiskamer naast die waarin Vijg zijn laatste week doorbracht. In dat gesprek kwamen ook Vijgs verdiensten voor de stad en de gemeente Rotterdam aan de orde. Peper sprak zijn oprechte waardering uit. Dat ontroerde Vijg. Toen hij even later terugdacht aan dat gesprek fonkelden zijn slimme pretogen voor het laatst. Geamuseerd door zijn eigen constatering dat hij zelfs in het laatste restje van zijn leven nog kon worden verrast en verbaasd. Door Bram Peper, die liet zien dat er in hem toch ook een warm mens schuilt. En door zichzelf. Want hij besepte plotseling dat hij tot het allerlaatste moment van zijn leven ongebroken was gebleven toen hij zichzelf hoorde relativeren: 'de stad is voor mij altijd veel belangrijker geweest, dan ik voor de stad'.

En zo was het ook.